

עלילת-הדם

מאת שלמה סימוןסון

העתון "שטירמר" הנאצי מחדש את עלילת הדם

שות נוסדות סביב פולחנם של "קדושים" חדשים.

תגובת היהודים לעלילות אלה באה לביטוי בצורות שונות: במאמצים להשיג כתבי הגנה מהשלטונות החילוניים והכנסייתיים; בכתבי הגנה ואפולוגיטיקה; ומשלא הועילו אלה ויד אויביהם השיגה אותם ועשתה בהם פרעות — במעשי "קידוש השם" והקרבת עצמם. את העלילות והגזירות הנציתו יהודי ימי-הביניים בציורות שונות, ובין היתר בקינות ובפירוטים, כגון זו על עלילה באשכנז במאה הי"ג:

דוברים שקר: אכלתם את האדם — הם אכלונו, הבשר והדם ולהם ניתנה הארץ לבדם — אם על המלך טוב יכתב לאבדם.

זממו על חסידיך להזניחם, חשבו מזימות להכשיל כוחם; טבחום, אכלום כטבח טבחם — ולמלך אין שווה להניחם.

אין לך כמעט מקום או איזור באירופה שבו לא נתחוללה עלילת-דם במועד זה או אחר בימי-הביניים. לא הועילה ליהודים הוקעת העלילה בידי שליטים נוצריים מפוכחים. ההמונים המשיכו להאמין

המקרה הראשון של עלילת הדם המ-חודשת בימי-הביניים אירע בשנת 1144 בנורוויץ שבאנגליה. וכה דברי הכרוניסט בן הדור ההוא: "ועכשיו רוצים אנו לספר קצת ממה שקרה בימי המלך סטיפן. בימיו קנו היהודים מנורוויטש ילד נוצרי לפני פסח ועינו אותו בכל העינויים שב-הם עונה אדוננו (ישו הנוצרי). וביום השישי הארוך (שלפני הפסחא הנוצרית) תלו אותו על צלב מתוך שנאה לאדוננו ואחרי כן קברו אותו. סבורים היו כי יעלה בידם להעלים את הדבר, אולם אדוננו הוכיח שהיה זה מעונה וקדוש והנוצרים לקחוהו וקברוהו בכבוד רב בבית המנוח. ובעזרת אדוננו הפליא לעשות ניסים מרובים, והוא נקרא בשם ויליאם הקדוש".

בסיפור זה מקופלים מרבית המרכיבים של עלילת-הדם בימי-הביניים: רצח נוצרי על-ידי יהודים מתוך מניעים דתיים; היהודים ממשיכים לצלוב את ישו הנוצרי עד עצם היום ומבקשים לחזור בכך על "רצח האלהים". לאחר מכן מתלווה לעלילות מרכיב נוסף: דמו של הנוצרי, שהוא בדרך כלל ילד, משמש את היהודים לפולחן חג הפסח. זאת ור עוד. קרבנות היהודים נהפכים ל"קדושים" הכנסיה ומשמשים אותה ל"חיזוק האמונה" הנוצרית. ה"קדושים" הם אמצעי יעיל למימון כנסיות ומנזרים, על-ידי קהל עולי הרגל הבאים לחזות ב"ניסים" המתחוללים בעטיים ובאמצעותם. בתי-תפילה קיימים מתאמצים לרכוש "קדוש", או לפחות קצת מעצמותיו, וכנסיות חד-

עלילת הדם היא אחת הצורות הקיצוניות שלבשה שנאת העמים ליהודים. הגדרתה: "יהודים רוצחים שאינם יהודים ובפרט נוצרים. על מנת להשתמש בדמם למטרות פולחן ובעיקר להכנת מצות בחג הפסח". העלילה עומדת בסתירה גמורה לאחת ממצוות לא-תעשה שב-תורה: "רק הדם לא תאכלו. על הארץ תשפכנו כמים". ראשיתה של העלילה בתקופה העתיקה, ומאז חזרה והוטחה ביהודים בכל דור ודור עד ימינו אנו.

בפעם הראשונה מובאת העלילה לפני כאלפים שנה על-ידי אפיון, באלכסנדריה של מצרים. לדבריו, מצווים היהודים לשנוא את כל מי שאינם יהודים. על מנת לתת ביטוי לשנאתם נוטלים הם כל שנה אדם, רוצחים אותו וטועמים מבשרו. תשורתו המפורטת והמנומקת של יוסף בן מתתיהו ("נגד אפיון") פותחת שורה ארוכה של נסיונות יהודיים לשים קץ לעלילה. העלילה התחדשה בימי-הביניים, במאה הי"ב. עלילות רבות ושונות היו מנת חלקם של היהודים בארצות הנוצרים: עלי-לות על הרעלת בארות ונהרות, רצח נוצריים מתוך קנאות דתית, חילול "לחם הקודש" ועוד. המכנה המשותף לעלילות אלה: הטלת עונשים על היהודים, בדרך כלל מתוכננת מראש. ההמון המוסת מתפרץ לבתי היהודים, הורג ובוזז ו"חומל" רק על אלה המוכנים לבגוד בעמם ולקבל את הנצרות. בעת ובעונה אחת היו העלילות מעין צידוק לעינויי יהודים, לרדיפות ולמעשה הרצח ולסחיטת מיסים וקנסות.

דיש לו גליון מאייר מיוחד. בראש ה" גליון מופיעה הכותרת: "נתגלתה תכנית רצח יהודית, המכוונת נגד האנושות ש" אינה יהודית". הנאצים לא הסתפקו, כ" ידוע, בתיאוריה, ותירגמו מחשבותיהם לשפת המעשה. שוב צצו ועלו במקומות שונים באירופה עלילות-דם והיו חלק מ" מסע הנאצים להשמדת העם היהודי.

עם עבור הנאצים מן העולם אפשר היה לצפות שתיעלם האנטישמיות ועלילת-הדם — ולא כך היה. הערבים ופטרונם הרוסי חידשו את הפצת התעמולה האנטישמית, את הבדיות אודות "זקני ציון והקשר העולמי של עם ישראל" ועלילת-הדם. כך למשל, עוסקת ממשלת ערב ה" סעודית בהדפסת העלילות הישנות ובי הפצתן בעולם.

עלילת-הדם היא אחת הדוגמאות ה" מאלפות לשילוב של אמונות הבל ושנאת האדם את חברו. יסודה באמונות הטפלות של האדם הקדמון בדם ובסגולותיו. בגל-גוליה השונים היתה מכוונת בראש ובי ראשונה נגד היהודים. משך אלפיים שנה ויותר גילגלו אותה שונאי ישראל על עמנו — ועוד יך נטויה.

סוף עלי-די האפיפור, ושמעון הוכרו ל" "קדוש" רשמי של הכנסייה הקתולית. עוד בדורנו המשיכו להעריצו, ורק לפני שנים מעטות נטלה ממנו הכנסייה את "קדושתו" ואסרה את הפולחן.

בראשית העת החדשה עבר מרכז ה" כובד של מעשי העלילה למזרח אירופה. אבל גם במערב לא פסקה. היא השתלבה היטב באנטישמיות המודרנית על צורו-תיה השונות. קצת מהמרכיבים הפרימיטיביים של העלילה השתנו ואחדים נשארו כמות שהיו. בימי-הביניים סופר על היהודים, שאחת בשנה מתכנסים ראשיהם כדי להפיל פור ולבחור את הקהילה, ש" מוטלת עליה ה"מצווה" להרוג ילד נוצרי ולספק מדמו לשאר הקהילות. למועצה עולמית זו של היהודים ייחסו גם תפקידיים אחרים. הקשר העולמי שקשרו ה" יהודים לדברי האנטישמים כדי להשתלט על הנוצרים ולאבד אותם מן העולם, מו" צא את ביטויו בעת החדשה בבדותות על "זקני ציון", המבקשים לשלוט בעולם. לשיא חדש הגיעה העלילה בידי הנאצים. ה"שטירמר", עתונה היומי של המפלגה הנאצית, הירבה לעסוק בנושא זה והק"

היהודים "מוצצים" דמו של ילד נוצרי — ציור מסוף המאה ה-15

בעלילה והכמורה לא פסקה להסית את ההמונים נגד היהודים, למרות איסורי אפיפורים ושליטים אחרים.

אפילו האפיפורים נאלצו מדי פעם ב" פעם להיכנע לנאצים שהופעלו מלמטה ולתת ברכתם על מעשים שנעשו שלא על דעתם. כן אירע, דרך משל, בעקבות עלילת-הדם בטרינטו בשנת 1475. פולחנו של שמעון מטרינטו, הילד ש"נרצח" ל" דברי העלילה בידי היהודים, אושר לכ"